

Українська ідентичність у фокусі російсько-української війни

Дата: 28 липня 2023, 15.00-17.00

Місце: Martin-Niemöller-Haus, Pacelliallee 61, 14195 Berlin

Організатори: SCIENCE AT RISK Emergency Office by Akademisches Netzwerk Osteuropa e.V. в партнерстві з Потсдамським університетом та Martin-Niemöller-Haus

Формат: круглий стіл

Наші спікери:

Мамонтова Елла (Одеса, Україна) - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія». Автор понад 300 наукових публікацій, розробник 15 навчальних курсів для здобувачів у галузі знань «Політологія та «Публічне управління та адміністрування», зокрема: «Символи і коди політики та культури», «Політична семіотика», «Психологічні аспекти політичної діяльності» тощо. Член Співки журналістів України, член Асоціації дослідників державного управління.

Тема доповіді: Архетипи і символи української ідентичності у фокусі російсько-української війни

Для українців російсько-українська війна стала справжньою екзистенційною війною. Адаже вона точиться не тільки за смисли існування, але й за саме існування української нації та держави. Перед суспільством вона поставила коло наріжних питань: *Яке місце України у світі? Яким повинен стати світ після її закінчення? Хто ми? Бути чи не бути? Які екзистенційні переваги отримає Україна після перемоги? Що слід вважати перемогою? Яка ціна цієї перемоги? Які уроки слід винести з цих подій? Які зміни повинні відбутися з самим суспільством?* Особливе місце у цьому ряду займає питання ідентичності українства та пошуку шляхів її зміцнення. Виходячи з того, що утворення етносів, народів, націй тісно пов'язано з їх архетипами, а слідування архетипам свого етносу є провідною передумовою його успішного розвитку, ми пропонуємо розглянути проблеми української ідентичності з позицій політичної-символістики, фокусуючи увагу на архетипах і символах української політики, що з найбільшою наочністю було проявлено російською повномасштабною агресією.

В рамках дискусії:

Запропонуємо типологію війн та спробуємо визначити ключові характеристики російсько-української війни як війни смислів та символів. Розглянемо українські національні архетипи та їх символічне переломлення у дзеркалі російсько-української війни. Послугуючись концепцією Юнга про анімуса та аніму, запропонуємо оригінальну класифікацію жіночих і чоловічих архетипів українців та проаналізуємо їх місце та роль у формуванні націо-політичної ідентичності сучасного українського суспільства, зокрема в умовах повномасштабної російської агресії. Акцентуємо увагу на проблемних питаннях в формуванні символічного простору незалежної України, дослідимо структуру символічного ресурсу та розкриємо його потенціал як інструменту формування націо-політичної ідентичності.

Гребенюк Тетяна (Запоріжжя, Україна) - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медико-фармацевтичного університету. Автор 129 друкованих праць, дослідниця сучасної української літератури, студії пам'яті, студії травми, когнітивної наратології. Викладала навчальні дисципліни літературознавчого й культурологічного спрямування для студентів Українського вільного університету (Мюнхен, 2022), Маріупольського державного університету (2023), Потсдамського університету (2023). Член Memory Studies Association, European Cooperation in Science and Technology ("Slow Memory" Action), Української науково-дослідної асоціації

Тема доповіді: Конфлікт ідентичностей в Україні ХХ ст.: погляд крізь призму сучасної літератури й кіно

Нинішня війна Росії проти України стала поштовхом до переосмислення українцями процесів становлення національної ідентичності, зокрема, в період перебування України у складі СРСР. Проблеми загроженої національної самототожності, конфлікту національної української ідентичності з російською й так званою «радянською» стали об'єктом активного осмислення у сучасному науковому й художньому дискурсі. У фокусі уваги – репрезентація конфлікту названих ідентичностей у сучасній українській прозі й кінематографі в контексті пошуку світоглядних передумов війни й витоків зятого спротиву загарбникам.

В рамках дискусії:

Розглянемо питання про руйнівний вплив ностальгії за Радянським Союзом – «ностальгії, яка вбиває» (як стверджує й художньо доводить у своєму романі «Дім для Дома» Вікторія Амеліна); про конструктивне значення історичних травм при формуванні опірності нації зовнішній агресії (фільми «Червоний» Зази Буадзе, «Чорний ворон» Тараса Ткаченка, романи «Музей покинутих секретів» Оксани Забужко, «Амадока» Софії Андрухович та ін.); про нинішню принципову неможливість залишатися «поза політикою» й потребу вибору, який стосується як інтерпретації минулого, так і візії майбутнього України (роман «Інтернат» Сергія Жадана, фільм «Клондайк» Марини Ер Горбач та ін.).

Ukrainian identity in the focus of the Russian-Ukrainian war

Date: 28 July 2023, 15.00-17.00

Place: Martin-Niemöller-Haus, Pacelliallee 61, 14195 Berlin

Organisers: SCIENCE AT RISK Emergency Office by Akademisches Netzwerk Osteuropa e.V. in partnership with the University of Potsdam and Martin-Niemöller-Haus

Format: round table discussion

Our speakers:

Ella Mamontova (Odesa, Ukraine) - Doctor of Political Science, Professor of the Department of Political Theory at the National University "Odesa Law Academy". Author of more than 300 scientific publications, developer of 15 training courses for students in the field of Political Science and Public Administration, in particular: "Symbols and Codes of Politics and Culture", "Political Semiotics", "Psychological Aspects of Political Activity", etc. Member of the Union of Journalists of Ukraine, and the Association of Public Administration Researchers.

Topic of Discussion: Archetypes and symbols of Ukrainian identity in the focus of the Russian-Ukrainian war

For Ukrainians, the Russian-Ukrainian war has become a real existential war. After all, it is fought not only for the meanings of existence, but also for the very existence of the Ukrainian nation and state. It has raised a number of crucial questions for society: *What is Ukraine's place in the world? What should the world look like after the war is over? Who are we? To be or not to be? What existential benefits will Ukraine gain after the victory? What should be considered a victory? What is the price of this victory? What lessons should be learnt from these events? What changes should take place in society itself?* A special place in this series is occupied by the issue of Ukrainian identity and the search for ways to strengthen it. Proceeding from the fact that the formation of ethnic groups, peoples, and nations is closely linked to their archetypes, and following the archetypes of one's ethnic group is a key prerequisite for its successful development, we propose to consider the problems of Ukrainian identity from the perspective of political symbolism, focusing on the archetypes and symbols of Ukrainian politics, which was most clearly demonstrated by Russia's full-scale aggression.

As part of the discussion:

We will propose a typology of wars and try to identify the key characteristics of the Russian-Ukrainian war as a war of meanings and symbols. We will consider Ukrainian national archetypes and their symbolic refraction in the mirror of the Russian-Ukrainian war. Using Jung's concept of the animus and the anima, we will propose an original classification of female and male archetypes of Ukrainians and analyse their place and role in shaping the national and political identity of modern Ukrainian society, in particular in the context of full-scale Russian aggression. We will focus on the problematic issues in the formation of the symbolic space of independent Ukraine, explore the structure of the symbolic resource and reveal its potential as a tool for shaping national and political identity.

Tetiana Hrebeniuk (Zaporizhzhia, Ukraine) - Doctor of Philology, Professor of the Department of Cultural Studies and Ukrainian Studies at Zaporizhzhia State University of Medicine and Pharmacy. Author of 129 publications, researcher of contemporary Ukrainian literature, memory studies, trauma studies, cognitive narratology. She has taught courses in literary and cultural studies for students at the Ukrainian Free University (Munich, 2022), Mariupol State University (2023), and the University of Potsdam (2023). Member of the Memory Studies Association, European Cooperation in Science and Technology ("Slow Memory" Action), and the Ukrainian Research Association.

Topic of Discussion: Conflict of identities in Ukraine in the twentieth century: A view through the prism of contemporary literature and cinema

Russia's current war against Ukraine has prompted Ukrainians to rethink the processes of national identity formation, in particular, during the period when Ukraine was part of the USSR. The problems of threatened national identity, the conflict between Ukrainian national identity and Russian as well as so-called "Soviet" identity have become the subject of active reflection in contemporary academic and artistic discourse. The focus of the discussion is on the representation of the conflict of these identities in contemporary Ukrainian fiction and cinema in the context of the search for the ideological preconditions of the war and the origins of fierce resistance to the invaders.

As part of the discussion:

We will consider the destructive impact of nostalgia for the Soviet Union - "nostalgia that kills" (as Victoria Amelina argues and artistically proves in her novel «House for House»); the constructive importance of historical traumas in shaping the nation's resistance to external aggression (films «Red» by Zaza Buadze, «Black Raven» by Taras Tkachenko, novels «Museum of Abandoned Secrets» by Oksana Zabuzhko, «Amadoka» by Sofia Andrukhovych, etc.); about the current fundamental impossibility of staying "out of politics" and the need to make a choice that concerns both the interpretation of the past and the vision of Ukraine's future (the novel «Boarding School» by Serhiy Zhadan, the film «Klondike» by Marina Er Gorbach, etc.)